

Câteva indicii și referințe despre copilăria și “frații” lui Iisus Hristos...

Introducere – Preambul

Evanghelia duminicii de după Botezul Domnului

(Începutul propovăduirii Domnului)

Matei 4, 12-17

12. Și Iisus, auzind că Ioan a fost întemnițat, a plecat în Galileea.
13. Și părăsind Nazaretul, a venit de a locuit în Capernaum, lângă mare, în hotarele lui Zabulon și Neftali,
14. Ca să se împlinească ce s-a zis prin Isaia proorocul care zice:
15. „Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftali spre mare, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor;
16. Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședeau în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit“.
17. De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor.

Textul Evangheliei pe care Biserica ni-l propune spre meditație în această duminică este foarte restrâns, reducându-se doar la cinci versete, dar ne oferă totuși învățături foarte importante. Textul de mai sus se mai regăsește și la Marcu (cap. 1, 15-20).

Ambii evangheliști ne spun că Iisus și-a început misiunea abia după executarea Sf. Ioan Botezătorul de către crudul Irod.

Deci activitatea lui Iisus nu s-a suprapus deloc cu cea a susnumitului profet. De altfel, Ioan însuși anunțase că vremea lui va înceta de îndată ce va veni Cel care va fi mai mare decât el, Căruia nu i se face vrednic nici măcar să-I lege curelele de la încălțăminte.

Despre acesta spune că va oferi un alt fel de botez, cel cu Duhul Sfânt (Mc. 1,8). Se mai poate observa că ambii evangheliști trec brusc de la relatarea botezului și ispitirii la descrierea sumară a începutului misiunii iar toate cele patru Evanghelii trec sub tăcere totală copilăria lui Iisus Hristos.

Copilăriile necunoscute ale marilor personalități religioase

Se știe că s-au scris o mulțime de cărți despre viața lui Iisus, pe care doar un naiv le poate considera drept literă de Evanghelie, mai ales când descriu copilăria lui Iisus. Cel puțin la această parte, toate au o reală tentă de roman, fiindcă nimeni nu poate să știe cum s-a derulat în realitate, decât prin analogie, viața unui copil, fie ea și a lui Iisus, acum mai bine de două mii de ani.

Unii, dând curs imaginației, au fabulat cum că în acea etapă Domnul ar fi peregrinat prin unele țări ca India ori Egipt pentru a deprinde diverse metode de fachirism ori magie cu care apoi să-și uimească semenii.

Copilăria lui Iisus a fost una normală ca a oricărui alt copil din Palestina al epocii, și nimic mai mult. Nu se spune nimic despre acea perioadă, fiindcă la evrei, și nu numai, omul este important abia după ce începe să întreprindă ceva pentru semenii săi ori pentru țară. Se mai știe, că în antichitatea iudaică, băieții ajungeau la majoratul religios la 13 ani iar fetele la 12, adică la vârsta când puteau face deosebirea între bine și rău, când aveau clar discernământul propriilor fapte. Ori Iisus n-a bulversat ordinea naturală a lucrurilor, ci a împlinit întocmai legea strămoșească și din acest punct de vedere.

De aceea, Evanghelia ne și spune că după 12 ani s-a comportat exact ca un adolescent iudeu al vremii, mergând la sanctuar doar atunci când legea îi permitea.

Cei nedumeriți cu privire la copilăria lui Iisus ar trebui să știe că nici despre copilăria altor personalități religioase israelite precum profetii Isaia, Ieremia, Mihea, Iona, etc., ori politice ca: Saul, David, Solomon, Omri și alții, nu putem ști nimic decât cele consemnate în scris, doar din clipa accederii la tron și, implicit, a implicării lor în viața politică sau spirituală a națiunii. La evrei deci, omul devenea important doar din momentul în care începea să întreprindă ceva în favoarea semenilor lui. Numai în mitologia greacă se spune despre unii că au fost eroi din fașă.

Vigoarea închinată Domnului

Am insistat puțin asupra acestor aspecte fiindcă au legătură directă cu spusele Domnului din textul Evangheliei de astăzi când zice: „S-a împlinit vremea“ (Mc. 1, 15; Mt. 4, 14). Prin aceste cuvinte, Iisus a vrut să evidențieze două aspecte, la fel de importante: primul ar fi că din punct de vedere fizic i s-a împlinit Lui Însuși vremea ieșirii la misiunea publică, după obiceiul legii strămoșești, adică atunci când a împlinit 30 de ani (cf. Luca 3,23), vârstă la care, în antichitatea iudaică cineva se putea afișa public și era efectiv luat în seamă. Era exact vârsta la care erau admiși preoții și leviții la slujire (cf. Numerii 4, 1-4), doar în cazuri de excepție la 25 de ani, iar limita maximă a slujirii era la 50 de ani.

Deci dacă preotul ori profetul ar fi încercat să se impună atenției publice mai înainte, nu ar fi avut nici o șansă de a fi luat în seamă de cineva, poate cel mult de copii.

Comentând acest fapt, Sf. Chiril al Alexandriei găsește o explicație destul de logică și zice: „Faptul de a rându pentru lucrurile sfinte numai vârsta hotărâtă de lege, adică cea de treizeci de ani până la cincizeci, arată că slujbă aleasă și fără prihană lui Dumnezeu săvârșește cel ce este deja și înțelept și în putere. Se află în acestea cel ajuns la treizeci de ani; și este cel ce înaintează până la cincizeci. Căci s-a aplecat deja spre sfârșitul vigoarei bărbatul care a trecut de cincizeci de ani și nu mai este în vigoare fără prihană, ci alunecă spre slăbiciunile bătrâneții. Și nici un neînțelept sau lipsit de vigoare nu poate sluji fără prihană lui Dumnezeu, dacă este drept să se spună că faptele ce privesc spre virtute și se bucură de lauda legiitorului sunt fapte ale vigorii și chibzuinței preafrumoase“.

Prin urmare, slujirea la sanctuar era asimilată slujirii în armată, și tot așa trebuie privită toată osteneala bunului creștin de a împlinii faptele virtuții, ceea ce implică o deplină maturitate fizică secundată de integritatea capacităților mentale în îndeplinirea tuturor lucrărilor sfinte. Cel senil nu este deloc binevenit a-I sluji lui Dumnezeu deoarece îi lipsește ceva

Planul de mântuire are termeni preciși

Cartea Numerii (cap. 21) precizează că nimeni dintre cei care au vreo meteahnă (tară) fizică nu se va putea apropia ca să aducă daruri Dumnezeului său, iar prin analogie se subînțelege că nici cel cu deficiențe psihice.

În concluzie, Iisus Hristos, ca Cel care a mărturisit că a venit să îplinească toată legea, nu putea ieși la slujire mai înainte de a-I fi venit sorocul, ci numai după ce I s-a împlinit vremea. Aceste cuvinte mai au și o altă semnificație, după cum vom arăta mai departe. Expresia plinirea vremii, o mai întâlnim și la Apostolul Pavel, însă nu-i aparține, ci a preluat-o de la evanghelistul care a pus aceste vorbe în gura lui Iisus.

Într-adevăr, cine, se întreabă un teolog, ar avea vreodată curajul să pretindă că ar ști exact ce oră bate ceasul al lui Dumnezeu. Prin cuvintele: s-a împlinit vremea, Iisus ne-a descoperit marele adevăr că a existat din veșnicie și mai există încă un plan precis și un program al Dumnezeu în derulare, cu privire la mântuirea lumii, cu termeni de finalizare.

Iisus precizează Cel dintâi și mai apoi și Sf. Ap. Pavel (Galateni 4, 4) că s-a împlinit vremea ca să-Și facă apariția în lume Mesia, cu un mesaj special din partea Părintelui ceresc.

Prin acele vorbe ne reamintește că El a fost promis demult lumii, însă abia acum s-a declanșat lucrarea Lui de mântuire printre oameni. El a lucrat și mai înainte de întrupare, în istoria poporului evreu, dar a făcut-o mai discret, mai voalat am putea spune, și în mod indirect, prin intermediul îngerului (vezi: Gen. 18; Iosua 5, 13-15 etc.).

Din perspectivă biblică, sintagma plinirea vremii are o mare încărcătură teologică. Iisus Hristos a atenționat omenirea prin cuvintele de mai sus că istoria lumii, în primul rând israelite, a devenit aptă, adică matură de a-L primi pe Iisus Hristos-Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Scriind credincioșilor din Biserica Galatiei, pe când se afla în detenție, exclusiv pentru vina de a-L fi slujit pe Iisus Hristos cu cuvântul, vorbindu-le despre împlinirea timpurilor, zice: „Când s-a împlinit vremea, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său în lume“ (Galateni 4, 4).

De aici rezultă că a fost deci o vreme, înainte de venirea lui Iisus Hristos în care poporul lui Israel, cel ales în mod special de către Dumnezeu, aștepta, după cum i se făgăduise prin prooroci, un mare Salvator și un Mângâietor, iar acest lucru s-a realizat abia acum, prin nașterea lui Iisus Hristos, mai întâi și prin începerea misiunii Sale publice, în al doilea rând. Când se spune așadar că acest lucru s-a realizat doar la plinirea vremii, vrea să spună că s-a întâmplat la vârsta când lumea era matură, era adică aptă cât de cât ca să-L primească, deoarece toate condițiile fuseseră îndeplinite.

Iisus Hristos S-a întrupat când omenirea a ajuns la majorat

Am arătat mai sus, că în sens propriu, plinirea vremii însemna vârsta fixată pentru recunoașterea majoratului cuiva. Atât Domnul Iisus Hristos, cât și Sf. Ap. Pavel când vorbesc despre plinirea vremii se referă deci la un oarecare majorat și al omenirii, o anumită maturitate a istoriei în care Dumnezeu poate să intervină explicit cu lucrarea Sa mântuitoare.

Trebuiau îndeplinite deci unele condiții fizice sau materiale și altele spirituale. În primul rând cele fizice erau foarte importante fiindcă ele pregăteau în lume calea pentru difuzarea mesajului Evangheliei, a cuvântului lui Dumnezeu.

Condițiile materiale favorabile au fost create, din îngăduința lui Dumnezeu, de apariția prea puternicului Imperiu Roman care a impus celebra pax romana. Pacea romană cvasi generală, chiar dacă era impusă cu brutalitate, prin forța armelor, avea și vădite aspecte pozitive. Printre aspectele pozitive trebuie amintită garantarea circulației rutiere și maritime, un sistem poștal și vamal foarte bine pus

la punct la care se adăuga posibilitatea comunicării într-o singură limbă de la un capăt până la celălalt al vastului imperiu.

Contextul cultural elenistic favoriza comunicarea între oamenii de diverse categorii sociale, civilizații și culturi, între diferitele națiuni și chiar etnii.

În momentul în care a început propovăduirea Evangheliei, limba greacă devenise un fel de lingua franca a întregului imperiu.

Așa se și explică de ce majoritatea scrierilor nou-testamentare s-au realizat în limba greacă. Deși pe alocuri, mai ales plebea, vorbea limba latină sau oricare altă limbă națională, totuși limba greacă era limba oficială a culturii, a politicii, a tranzacțiilor comerciale și, de ce nu, a schimburilor de idei.

Un alt aspect al plinirii vremii ținea de latura spirituală, la fel de importantă. În primul rând era vorba de o decadentă cvasitotală a religiilor păgâne, care fiind încununate de orgii și crime nu mai ofereau omului nici o atracție, încât omenirea dorea cu adevărat o schimbare.

Plinirea vremii mai însemna însă și maturizarea și, în același timp, propagarea ideii mesianice propovăduită de profeți, dimpreună cu implementarea învățaturii despre unicitatea unui Dumnezeu-Persoană, ceea ce în termeni tehnici s-ar defini credința monoteistă.

Cu alte cuvinte, profețiile au fost și ele făcute cu un scop foarte precis: acela ca la venirea lui Iisus Hristos, El să poată fi ușor de recunoscut ca fiind Cel cu adevărat prevestit și mult așteptat. În concluzie, lumea a trebuit să fie pregătită și să pregătească, într-un fel, calea Celui care avea să vină.

Cât va dura epoca harului

Prin cuvintele: s-a împlinit vremea, Iisus Hristos ne mai atenționează că s-a încheiat o etapă importantă din istoria lumii, că a trecut vremea copilăriei Sale și că a început o vreme nouă, vremea harului care este marcată de jertfa Domnului.

Vremea harului va dura până la sfârșitul veacurilor rânduite de Dumnezeu, când Fiul Său va reveni pe pământ, dar pentru o cu totul altă lucrare.

Cuvintele Domnului ar trebui să dea mult de gândit credinciosului creștin, mai ales cu privire la modul în care își petrece viața, fiindcă zice cartea Ecclesiastului că Dumnezeu a rânduit o vreme pentru toate: „Toate își au vremea lor și fiecare lucru de sub soare își are vremea lui“ (cap. 3, 1).

Așadar, dacă Dumnezeu ne-a oferit un timp pentru toate, înseamnă că noi înșine suntem cuprinși într-un plan al Său și că nimic nu se derulează la întâmplare.

Din Biblie sau Sfânta Scriptură mai reținem că ni s-a oferit fiecăruia dintre noi un timp al nașterii și unul al morții, timp pentru care, așa cum nota un teolog, nu suntem noi responsabili, ci exclusiv Dumnezeu.

Mai devreme sau mai târziu, fiecare va fi totuși responsabilizat de modul în care a împlinit cu bine intervalul de timp dintre momentul nașterii și cel al morții.

Dumnezeu a rânduit ca atunci când se va împlini pentru fiecare vremea, i se va cerceta sufletul întocmai cum a zis Iisus despre cetatea Ierusalimului (de fapt se referea la locuitorii săi) „că n-a vrut să cunoască vremea cercetării sale“ (Luca 19,42).

Despre Sf. Evanghelie după Sf. Ap. și Ev. Luca și copilăria lui Iisus

Dacă marea majoritate dintre noi suntem (sau ar trebui) familiarizați cu pericopele referitoare la Nașterea lui Hristos, totuși există un pasaj care atrage atenția în mod deosebit: Sf. Luca, după ce descrie Nașterea precizează un episod unic în Evanghelii și anume mergerea la templu la 12 ani a lui Iisus.

Acest episod a stârnit interesul și curiozitatea creștinilor simpli și savanților deopotrivă, atât prin unicitatea sa, dar mai ales prin contrastul ce se realizează între abundența de detalii referitoare la naștere și lipsa aproape totală a informațiilor legate de creșterea (copilăria, adolescența și primii ani ai tinereții) lui Iisus Hristos ca om.

Această perioadă obscură din viața lui Iisus Hristos este complet necunoscută din relatările evanghelice cu excepția acestui singur episod din Luca 2, 41-52. Trebuie menționat că unii comentatori includ și versetul 40 întrucât astfel s-ar realiza o structură poetică specific lucanică, dar totuși este lesne de observat că versetul 40 face parte din structura anterioară.

Înainte de ne apropia de textul propriu-zis al pericopei aș dori să fac o serie de precizări de ordin critic (dacă pot fi numite așa) dar cu o anumită importanță și în înțelegerea textului. În primul rând trebuie precizat că autorul Evangheliei nu a fost un martor direct al faptelor petrecute din viața lui Iisus, nu este un martor ocular. Acest fapt se poate deduce în primul rând din prologul Evangheliei: după ce am urmărit toate cu de-amănuntul de la început (Luca 1,3).

Faptul că autorul este Sf. Ap. și Ev. Luca (așa cum s-a dovedit atât pe baza argumentelor legate de critica de text, precum – și mai ales – pe baza Tradiției – Părinții și scriitorii bisericești din primele secole toți atribuie Sfântului Luca Evanghelia ce-i poartă numele) are o importanță deosebită întrucât mentorul său a fost Sf. Ap. Pavel, deci prin urmare cele scrise au girul apostolicității.

Cuvântul folosit de Sf. Ev. Luca pentru a garanta cele scrise ca fiind reale, sub Inspirație, este *parhkolouqhkoti* – a urmări cu atenție, a urmări cu mintea, dar și a înțelege.

Sf. Ap. și Ev. Luca urmărește cele petrecute cu atenție ca fiind deplin adevărate între noi- însemnând prin aceasta că el și consemnează Tradiția primilor creștini. Totodată trebuie notat că aceste versete conțin un număr mare de lucanisme- adică de exprimări literare specifice Sfântului Luca, 13 la număr- ceea ce conferă autenticitate în afara oricărui dubiu pericopei.

Un al doilea aspect la care aș vrea să fac referire ține tot de ordin critic și anume că textul în cauză (capitolul 2, versetele 41-52) este păstrat foarte bine, neexistând diferențe majore între versiuni; singurele diferențe sunt notate în manuscrise de importanță secundară (notate pauci – un număr mai mic de manuscrise, în acest caz majoritatea dintre ele din Italia).

Revenind la textul Sfintei Evanghelii, vedem ca versetul 41 al capitolului al doilea începe relatarea acestui eveniment: părinții lui Iisus – adică Maria mama sa și Iosif, cel care era văzut ca tatăl Său din punctul de vedere al comunității din Nazaret- respectă obiceiul de a merge la Ierusalim în fiecare an. Iosif, fiind un drept al Legii cum ni se spune în Matei 1,19, cel mai probabil mergea la Ierusalim de încă două ori pe an, anume la Cincizecime și la Sărbătoarea Corturilor (Ieșire 23, Ieșire 34, Deuteronom 16).

Faptul că întreaga familie merge la sărbătoarea Paștilor arată scrupulozitatea sau îndeplinirea Legii în cadrul familiei în care a crescut Pruncul Iisus, fapt sugestiv mai târziu când va spune fariseilor că El nu a desființat Legea ci a plinit-o, precum se vede, de la începuturile copilăriei Sale.

Fiind Iisus de 12 ani, S-a suit alături de părinții lui la Ierusalim. Cuvântul anabainontwn înseamnă a urca sau a merge călare, însă când este legat de un spațiu sacru comportă totdeauna sensul de urcuș întrucât sugerează ideea că templul se află pe un plan superior existenței mundane.

De asemenea, vârsta de 12 ani reprezintă un punct important în dezvoltarea unui copil în gândirea iudaică.

Dacă tradițiile notate în Mishna se aplicau și în primul secol, acum se intensifică educația religioasă.

Probabil și formularea preferată de Sf. Ap. și Ev. Luca (egento etwn dodeka- fiind de 12 ani) vrea să sugereze acest lucru, întrucât egento-verbul folosit- indică o schimbare sau o trecere. Și, continuă Evanghelia, sfârșindu-se zilele: prin aceasta se spune că s-au sfârșit zilele de sărbătoare, 7 la număr.

Vedem în continuare că Maria și Iosif se întorc de la Ierusalim cale de o zi căutându-L, și, negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim.

Unii comentatori văd faptul că Maria și Iosif au făcut această cale de o zi socotindu-L pe Iisus printre prieteni și cunoscuți.

Era un lucru obișnuit ca această călătorie să fie făcută de mai mulți (chiar un sat întreg) mai ales pentru a asigura securitatea drumului (grăitor este exemplul din

pilda Samarineanului milostiv: omul care se cobora singur de la Ierusalim la Ierihon a căzut între tâlhari- Luca 10,30).

Totodată, faptul că ei au mers o zi totuși și de abia după aceea s-au alarmat arată că Iisus era ascultător lor, ei considerând că este printre cunoscuții lor. Întorcându-se în Ierusalim, Iosif și Maria Îl găsesc pe tânărul Iisus în templu după 3 zile.

Probabil aceste trei zile se referă la cele 2 pierdute pe drum (una dus-una întors) și o zi de căutări, dar este foarte probabil să fie și un înțeles simbolic, în iudaism trei fiind simbolul plinătății suficiente.

Următoarele versete sunt foarte sugestive pentru înțelegerea acestei pericope. Iisus a fost găsit de către Maria și Iosif în templu. Textul original este destul de obscur – en tw ierw- unii comentatori zicând că ar fi vorba de o încăpere destinată instrucției religioase.

De asemenea, faptul că stătea între învățători nu este vorba de o răsturnare de situație maestru-ucenic; Iisus stătea jos (kaqezomenon) între dascăli, termenul en mesw putând fi tradus mai degrabă cu între ei, în mijlocul lor în sensul de participant principal la activitatea de învățare a Legii desfășurată acolo.

El ascultă și întreabă ca potrivit staturii unui tânăr de vârsta sa, metoda întrebare-răspuns fiind preferată de cele mai multe ori în școlile rabinice.

Vedem că nu este așadar vorba de o răsturnare de situație, Iisus Hristos aici nu predă Legea, ci El uimește pe ceilalți cu înțelegerea Sa asupra Legii.

Acest fapt este extrem de sugestiv întrucât scoate în evidență, cum vom vedea, faptul că Iisus nu a fost un scamator sau un copil reformator cum Îl portretizează unele scrieri apocrife din primele secole.

Următoarele versete relatează scurta convorbire dintre Iisus și mama Sa, Sf. Fecioară Maria. Și aici, ca și în alte părți din Luca cap. 1-2, Sf. Fec. Maria este în primul plan iar Iosif în fundal.

Tensiunea dintre revendicările loialității fizice (eu – adică Sf. Fecioară) și sociale (și tatăl Tău-adică Iosif) sunt evidente atunci când Maria vorbește despre tatăl lui Iisus ca fiind Iosif, iar Iisus Hristos îi răspunde din punctul de vedere al adevăratului Său Tată (Dumnezeu Tată).

La întrebarea plină de dragoste și îngrijorare a Maicii Sale (Fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta?) răspunsul lui Iisus Hristos nu este încărcat de reproș sau răceală sufletească, ci doar de serenitatea specifică persoanei Sale divino-umane, în care umanul este doar la stare de copil: De ce era să Mă căutați? Oare, nu știați că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu? Câteva aspecte sunt demne de notat în acest caz.

În primul rând, Sf. Ap. și Ev. Luca prezintă încă de la începutul Evangheliei planul lui Dumnezeu care trebuie să se împlinească, notat prin apariția atât de deasă a sintagmei dei- trebuie că. Evenimentele care au loc în timpul lucrării lui

Iisus Hristos se produc pentru că Dumnezeu pune în aplicare planul său, iar acest lucru este subliniat de fiecare dată când apare acest dei: trebuie ca Iisus Hristos să se afle în cele ale Tatălui Său (2,49), trebuie ca El să predice vestea cea bună a împărăției (4,43), trebuie ca să moară la Ierusalim (13,33), trebuie ca să intre în casa lui Zaheu (19,5), trebuie ca să moară pe cruce și să învieze pentru lume (17,25; 22,37; 24,7). Împlinirea acestui plan reprezintă structura principală a Evangheliei Sf. Luca.

Un alt aspect demn de notat este faptul că Maria, Mama Sa, și nu Iosif, ia cuvântul în templu. Acest fapt vrea să scoată în evidență contrastul dintre tatăl general considerat al lui Iisus- Iosif- și Tatăl Său- Dumnezeu Tatăl.

De aceea Sf. Ap. și Ev. Luca notează că Sf. Fecioară nu a zis noi Te-am căutat, ci tatăl Tău și cu mine (referitor la acest aspect exista o serie de controverse, unele manuscrise redand textul ușor diferit).

Totodată, trebuie notat că acestea sunt primele cuvinte notate de vreun Evanghelist pe care le-a rostit Iisus Hristos în activitatea Sa pe pământ. El se află nu în slujba vreunei lucrări pământești, ci în cele ale Tatălui (en tois tou patros mou dei einai me).

Totodată, lipsa de înțelegere de care vorbește versetul următor (Luca 1,50) este grăitor, întrucât Sf. Luca nu prezintă o imagine idealizată a Sf. Fec. Maria, ci mai degrabă el arată credința ei, dar și lipsa ei de înțelegere, deși ea va reflecta asupra lor, cum se spune și despre alte cuvinte; termenul diethrew folosit când se spune că mama Sa păstra acestea în inima ei sugerează nu doar păstrarea lor ca amintire, ci reflectare asupra lor, prețuire, tocmai prin faptul că le păstra în inima ei și nu în minte sau doar în minte.

Ultimul verset al acestei pericope lucanice ne arată că Iisus Hristos S-a întors cu părinții Lui și le-a rămas supus, crescând asemeni altor copii din Palestina primului secol: Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni. Sf. Ap. și Ev. Luca dorește să arate că Iisus Hristos a crescut și S-a maturizat asemenea celorlalți copii. El a crescut intelectual (înțelepciunea), fizic (statura), și împlinirea voii Dumnezeiești, precum și în ochii lumii (social).

Din această relatare unică putem deduce că Iisus a avut o copilărie în multe privințe asemănătoare copilăriei altor copii cu părinți evlavioși, fiind o perioadă de creștere, de dezvoltare și învățare. Lipsesc din această pericopă indiciile că Iisus Hristos ar fi fost un copil înfăptuitor de miracole sau alte amănunte picante din anii (așa-numiți) obscuri.

Acest lucru este de o importanță deosebită întrucât sunt multe scrieri din primele secole chiar care prezintă pe Iisus ca fiind un prodigal child, un tânăr extrem de nechibzuit, care suplinea diferitele deficiențe ale firii umane cu minuni buclucașe.

Spre exemplu, există o scriere numită Evanghelia copilăriei a lui Toma în care se vorbește despre o înviere din morți a unui copil înfăptuită de Iisus Hristos ca urmare a unei neatenții la joacă sau a unei mici invidii.

Deși sunt interesante și stârnesc curiozitatea lumii moderne în căutare de spectaculos, acestea sunt scrieri apocrife sau gnostice și nu au treabă cu realitatea transmisă de Sf. Evanghelie.

Un alt exemplu ar fi cel dat în Evanghelia Gnostică atribuită lui Iudă, scrisă probabil spre sfârșitul secolului al doilea în care ni se spune că Iisus ar fi fost membru al comunității de la Qumran.

Studierea acestor documente a arătat foarte clar că acestea nu au nimic în comun cu învățătura transmisă în Noul Testament și în Sfânta Tradiție.

Așadar Sf. Ap. Și Ev. Luca ne prezintă exact atât cât este necesar înțelegerii unei perioade nedocumentate din viața lui Iisus Hristos, ca fiind Fiul lui Dumnezeu, împlinitor al Legii și al planului lui Dumnezeu.

Putem deduce din pericopa și că avem responsabilitatea nu doar a nașterii copiilor, ci și a creșterii lor care în perioada agitată a copilăriei, adolescenței și tinereții au mereu alegeri de făcut dintre care nu toate sunt cele mai fericite.

Despre copilăria lui Iisus Hristos – note apocrife

Despre felul petrecerii în Egipt a familiei sfinte nu sunt informații care să fi ajuns până la noi. Golul acesta este umplut de Evangheliile apocrife, din care foarte puține informații sunt plauzibile, cu atât mai mult cu cât ele nu au fost asumate de către Părinții Bisericii.

Multe astfel de povestiri relatează minuni pe care Mântuitorul le-a făcut în copilăria Sa. Sfinții Părinți, cum este Ioan Gură de Aur, spun că singura minune pe care Domnul a făcut-o înainte de începerea activității sale publice a fost cea de la vârsta de 12 ani, din Templu, pe care o relatează Sfântul Evanghelist Luca.

Există însă o foarte frumoasă povestire care se găsește în Sinaxarul egiptean. Acolo ni se spune că familia sfântă, când a fost să treacă printr-un loc plin de tâlhari, a hotărât să o facă noaptea, pentru a nu fi văzuți.

În drum însă au văzut doi tâlhari ce păreau cuprinși de somn. Numele lor era Dismas și Gestas. „Dismas s-a trezit atunci din somn și, văzându-i pe călători, s-a apropiat de Maica Domnului, ca să afle ce ținea la piept.

Văzând Pruncul, s-a minunat de frumusețea Lui și a zis: «Dacă Dumnezeu ar lua trup omenesc, nu ar fi mai frumos decât acest Prunc!». Apoi Dismas, întorcându-se către Gestas, care se trezise și se apropiase și el, i-a zis: «Rogu-te, să-i lăsăm pe acești oameni să treacă în pace. Să nu-i trezim pe tovarășii noștri, ca nu cumva să-i vadă pe aceștia». Dar Gestas s-a împotrivit. Dismas i-a zis iarăși:

«Îți voi da patruzeci de drahme și, ca arvună, ia acum brâul meu». Și Dismas i-a întins brâul, chiar pe când îi vorbea.

Atunci, Născătoarea de Dumnezeu i-a spus lui Dismas plină de recunoștință pentru bunătatea ce le-o arăta: «Fiul meu îți va răsplăti pentru că l-ai cruțat astăzi. Domnul Dumnezeu te va primi la dreapta Lui și îți va ierta păcatele».

Și, într-adevăr, după treizeci de ani de la această întâmplare, pe când Fiul lui Dumnezeu era pe Cruce, chiar acești doi tâlhari au fost răstigniți alături de Iisus Hristos, Dismas la dreapta, iar Gestas la stânga Crucii Lui.

Fiind răstignit, Dismas s-a căit pentru viața păcătoasă pe care a dus-o și l-a muștrătat pe Gestas pentru ocările ce le aducea acela Domnului: «Nu te temi tu de Dumnezeu, că ești în aceeași osândă? Și noi pe drept, căci noi primim cele cuvenite după faptele noastre; Acesta însă nu a făcut nici un rău».

Și, după cum știm, Dismas a fost în chiar acea zi împreună cu Iisus Hristos în rai. Căci zicând: «Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta», a primit acest răspuns de la Domnul: «Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai» (cf. Luca, cap 23).

După cum se poate vedea, viața Maicii Domnului este adânc legată de viața Mântuitorului, multe episoade pe care tradiția le-a consemnat sunt comune în cele două biografii.

Tot legat de călătoria în Egipt a Familiei Sfinte, tradiția mai amintește un episod. La un moment dat au trecut cu toții prin apropierea pustiei schetice (Wadi el-Natrun), despre care ni se spune că a fost binecuvântată de Pruncul Iisus.

Acolo, în acel deșert, a înflorit peste trei veacuri grandiosul monahism egiptean, care a dat lumii numeroși sfinți și care a lăsat urme de neșters în istoria creștinismului și a spiritualității răsăritene.

Aici este locul de naștere al Patericului, cartea ce cuprinde cuvintele bătrânilor înduhovniciți, una dintre lecturile fundamentale pentru creștinii din toate veacurile.

Alte relatări, indicii și referințe biografice despre copilăria și “frații” lui Iisus Hristos

Fericitul Ieronim, care era un lingvist fin și un bun cunoscător al limbii ebraice, a remarcat că, în limba vechilor evrei cuvântul frate (’ah) putea însemna, atât frate de sânge, cât și frate vitreg, nepot sau văr.

„Au nu este Acesta teslarul, fiul Mariei și fratele lui Iacov și al lui Iosi și al lui Iuda și al lui Simon? Și nu sunt, oare, surorile Lui aici la noi?” (Marcu 6,3).

Această nedumerire era exprimată de adunarea din sinagoga din Nazaret, orașul copilăriei lui Iisus (cf. Matei 2,23), imediat după ce El citește un pasaj din

profetul Isaia (Isaia 61,1-2) și-l interpretează referitor la Sine Însuși (cf. Luca 4,21).

Indicația este prețioasă întrucât ne dă o listă de patru frați și (cel puțin) două surori ale lui Iisus, al căror nume însă nu a fost reținut de autorii Sfintelor Evanghelii. Noul Testament îi menționează pe acești frați ai lui Iisus în șapte episoade diferite: Marcu 3,31-35 (a se vedea și Matei 12,46-50; Luca 8,19-21); Marcu 6,3 (a se vedea și Matei 13,54-58); Ioan 2,12; 7,3.5.10; Fapte 1,14; 1 Corinteni 9,5; Galateni 1,19.

Dar putem spune că Iisus a avut frați? Este vorba de frații și surorile din aceeași mamă și/sau tată sau aceste expresii trebuie înțelese altfel?

Semnificația semantică a cuvintelor grecești adelphos și adelphé

În toate pasajele Noului Testament menționate, cuvântul „frate” este redat de grecescul adelphos, iar cuvântul „soră” de grecescul adelphé. Acești termeni sunt lipsiți de ambiguitate. Combinația dintre alfa copulativ și radicalul delphys (uter) înseamnă etimologic „născut [ă] din același pântec”. Desigur, cuvintele grecești din Evanghelii, ca toate cuvintele din greacă clasică cunosc și un sens metaforic a cuvântului „frate”, similar cu cel de astăzi. Această utilizare este frecventă la Evanghelistul Matei (cf. Matei 5,22-24.47; 7,3-5; 18,15.21.35). Ea este mai rară în Luca (cf. Luca 6,41-42; 17,3) și complet absentă în Marcu.

În mod similar, cuvântul „frate” se referă adesea la ucenicii și apostolii lui Iisus, ca în textul de la Matei 28,10: „Atunci Iisus le-a zis: «Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei, ca să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea»” (a se vedea și Ioan 21,17; Luca 22,32). De asemenea, este cert faptul că primii creștini se numeau între ei „frați” și „surori” (cf. Fapte 1,15; 6,3; 9,30 etc.). Dar în acest caz, contextul nu lasă nici o îndoială cu privire la semnificația cuvântului.

Cu toate acestea, atunci când vine vorba de „frații” lui Iisus este exclus faptul ca termenul să desemneze pe cei care urmează învățătura Lui: distincția între frați și ucenici este evidentă (cf. Ioan 2,12) și adesea cele două categorii sunt opuse una alteia (cf. Matei 12,46-50). Atitudinea lor este diferită de cea a ucenicilor Săi: „Și auzind ai Săi, au ieșit ca să-L prindă, că ziceau: «Și-a ieșit din fire»” (Marcu 3,21). În mod similar, atunci când Evanghelistul Ioan ne spune că „frații” lui Iisus „nu credeau în El” (Ioan 7,5), este exclus ca termenul să fie folosit în sens metaforic: ucenicii lui Iisus care nu cred în El nu pot fi ucenicii Săi.

Vorbind de „frații” lui Iisus, Evangheliile ne descriu deci o legătură de rudenie. Dar în ce constă aceasta?

De la „frații” lui Iisus la „verii” lui Iisus

În anul 380, un creștin din Roma pe nume Helvidius a compus o scriere în care afirma că Fecioara Maria a avut cu Iosif, după nașterea lui Iisus, alți copii care sunt frații și surorile menționați în textele Evangheliei (cf. Ieronim, *Adversus Helvidium*).

Pentru a-și dezvolta această teorie, Helvidius s-a folosit în primul rând de Tertulian (160-220) care, bazându-se pe Evanghelia după Marcu (cf. Marcu 3,31-35), a susținut această idee pentru a demonstra, împotriva lui Marcion și a adeptilor săi, adevărata „umanitate” a lui Iisus (cf. Tertulian, *Contre Marcion IV*, 19).

În scurt timp monahul Iovinian și de Bonosus, episcop de Sardica, în Illyria, au adoptat concepția lui Helvidius.

Opinia lui Helvidius a fost vehement contestată de Fericitul Ieronim care, în 383, în *Adversus Helvidium*, a susținut pururea fecioria Mariei. În aceeași epocă, episcopul de Milan, Sfântul Ambrozie, reacționează și el împotriva lui Iovinian obținând excomunicarea acestuia în anul 390 după două sinoade: unul a avut loc la Roma sub papa Siricius (384-399) și celălalt în eparhia sa, la Milan.

În anii 391-392, Sinodul de Capua, prezidat de asemenea de Sfântul Ambrozie s-a aplecat asupra cazului lui Bonosus. La început sinodul a amânat răspunsul, dar în cele din urmă Bonosus a fost condamnat de un sinod ținut în Salonic (cf. Ambrozie al Milanului, *De virginibus*).

Întrucât punctul de vedere al lui Helvidius a fost respins, în conformitate cu credința în pururea fecioria Mariei, a trebuit să se găsească o explicație pentru existența „fraților” și „surorilor” lui Iisus. Fericitul Ieronim a fost atunci primul Părinte al Bisericii care a susținut că „frații” lui Iisus sunt de fapt „veri”, și că Maria și Iosif au rămas neprihăniți. Bazându-se pe un text al lui Hegesip, citat de Eusebiu de Cezarea (cf. Eusebiu, *Historia Ecclesiastica III*, 11 19 20 și *IV*, 22.), Fericitul Ieronim a identificat pe verii lui Iisus ca fiind copiii unei surori ai Maicii Domnului, care s-ar fi numit Maria lui Cleopa (cf. Ieronim, *Adversus Helvidium* 13-15).

Semnificația semantică a cuvântului ebraic 'ah în Vechiul Testament

Pentru a-și apăra opinia, Fericitul Ieronim, care era un lingvist fin și un bun cunoscător al limbii ebraice, a remarcat că, în limba vechilor evrei cuvântul frate ('ah) putea însemna, atât frate de sânge, cât și frate vitreg, nepot sau văr. La trecerea din ebraică în greacă, susținea Fericitul Ieronim, traducerea Septuagintei a redat în mod constant 'ah prin adelphos, ceea ce înseamnă, fără îndoială, frate. Astfel s-a ajuns să se considere ca în Noul Testament „verii” lui Iisus să fie desemnați ca „frații” Săi.

Este adevărat că, în cadrul aceleiași familii, atât limba ebraică, cât și aramaica veche nu distingeau în mod evident gradele de rudenie. Ebraica folosește,

în general, cuvântul 'ah care în mod extins poate avea sensul de „unchi, nepot, văr”.

Această carență poate fi explicată prin faptul că la vechii evrei, ca și la alte popoare, termenul „frate” se referă la membrii familiei extinse sau la comunitate. Acesta este motivul pentru care, în Biblia ebraică, rudele sunt adesea menționate ca fiind frați și surori.

Astfel, Lot este prezentat ca „fratele” lui Avraam în Facerea 13,8: „Atunci a zis Avram către Lot: «Să nu fie sfadă între mine și tine, între păstorii mei și păstorii tăi, căci suntem frați»”.

De fapt este vorba de nepotul lui Avraam (cf. Facerea 12,5; 14,12).

În Facerea 31,46: „Apoi a zis Iacov către frații săi: «Adunați pietre»”, aici este vorba de fapt nu de frații lui Iacov, ci de unchii săi.

În episodul în care fetele lui Eleazar s-au căsătorit cu verii lor, aceștia sunt numiți „frați”: „Eleazar însă a murit și n-a avut feciori, ci numai fete și le-au luat de soții fiii lui Chiș, verii ['ahim în textul ebraic] lor” (1 Cronici 23,22). Iar în cartea Iosua, este imposibil să știm dacă Otniel „fiul lui Chenaz, fratele lui Caleb” (Iosua 15,17) este de fapt fratele sau nepotul acestuia din urmă. Bineînțeles lista cu astfel de exemple ar putea continua.

În toate cazurile Septuaginta traduce în mod mecanic ebraicul 'ah cu grecescul adelphos, fără a căuta să clarifice gradul de rudenie. Spre exemplu, în Facerea 29,12, Iacob spune Rahilei „că-i ruda [adelphos în textul grec] tatălui ei și că-i fiul Rebecăi”.

Cu toate acestea, o examinare atentă a textelor din Septuaginta arată că doar un singur loc poate fi invocat în sprijinul argumentației Fericitului Ieronim: în 1 Cronici 23,22 cuvântul ebraic 'ah indică „verii” și a fost tradus în Septuaginta prin adelphos! În timp ce în Numerii 36,11, Septuaginta folosește cuvântul anepsios(văr) pentru a traduce expresia ebraică „fiii unchiului lor” (benê dôdehen).

Cuvântul „frați” în Noul Testament

Cuvântul adelphos este folosit de 343 de ori în Noul Testament.

După o examinare critică a fiecărei ocurențe, putem constata că în nici un caz termenul „frați” nu se aplică personajelor despre care am putea spune că ar fi de fapt „veri”. Atunci când adelphos nu este folosit într-un sens figurativ sau metaforic, el descrie o relație biologică sau juridică, desemnând un frate de sânge sau legal.

În chemarea lui Iisus a primilor Săi ucenici sau în lista celor Doisprezece Apostoli, de exemplu, Iacov și Ioan sunt numiți frați și fii ai aceluiași tată, Zevedeu (cf. Matei 4,21; 10,2; Marcu 1,19; 3,17). Același lucru se aplică și lui Simon Petru

și lui Andrei, a căror relație de rudenie este prezentată ca fiind „doi frați” (cf. Matei 4,18-21; 10,2; Marcu 1,16; Luca 6,14). Lazăr este, de asemenea, prezentat ca fratele Mariei și al Martei din Betania (cf. Ioan 11,1-32), iar acestea din urmă sunt prezentate ca surori (cf. Luca 10,38-39).

Observăm că atunci când scriitorii Noului Testament vor să facă o distincție în relația de familie dintre două persoane ei apelează la vocabularul grecesc, mult mai clar decât cel ebraic. Astfel, atunci când Evanghelistul Luca prezintă gradul de rudenie dintre Elisabeta și Maria (cf. Luca 1,36) nu spune că sunt „surori”, ci folosește cuvântul *suggenis* (rude după trup).

La fel și Sfântul Pavel folosește cuvântul *anepsios* atunci când vorbește despre Marcu „vărul lui Barnaba” (Coloseni 4,10).

Pe bună dreptate, aceste exemple ne fac să ne punem întrebarea de atunci când vine vorba de „frații” lui Iisus ar trebui să ne gândim la verii Săi sau la o rudenie de a Sa?

Pentru majoritatea exegeților protestanți, la care se adăugă câțiva catolici (Rudolf Pesch, John P. Meier, François Refoulé), „frații” Domnului sunt considerați „frații” Săi de sânge. Aceasta afirmație nu este o noutate: deja în secolul al II-lea potrivit lui Hegesip, Iuda era numit „fratele Domnului după trup” (cf. Eusebiu de Cezareea, *Historia Ecclesiastica* III 19-20).

Cu toate acestea a afirma că „frații” Domnului pot fi „frații” Săi de sânge nu doar contrazice o întreagă tradiție de interpretare a textului Sfintelor Evanghelii și dogma Bisericii referitoare la pururea fecioria Maicii Domnului, dar ea relativizează profund sensul cuvântului *adelphos* din societatea ebraică la începutul erei creștine.

Sensul cuvântului „frați” în vremea lui Iisus Hristos

Fericitul Ieronim, ca majoritatea Părinților și exegeților de după el, au preferat o interpretare lingvistică a cuvântului „frate” în fața adversarilor învățaturii Bisericii. Pe lângă argumentul lingvistic este posibil să aducem astăzi și unul de ordin istoric. El ne este pus la dispoziție de manuscrisele de la Qumran, de literatura evreiască intertestamentară, de cărțile Septuagintei excluse din canonul Bibliei ebraice, de scrierile istoricului evreu Flavius Josephus. Toate aceste scrieri aduc o lumină nouă în ceea ce privește importanța legăturilor familiale din societatea evreiască.

În Palestina primului secol o persoană nu era considerată ca un individ autonom și independent din punct de vedere social. Comunitatea, satul, familia constituiau structura socială care protejau și ofereau legitimitate oricărei persoane. În orașul său natal, Nazaret, populat probabil de aproape 1600 de locuitori, Iisus Hristos are la rândul Său parte de un cadru social, de recunoaștere și de securitate.

Este evident faptul că El nu a trăit într-o familie izolată de contextul social al epocii, ci într-o familie tradițională, ce aparținea unei neam sau trib care i-a dat de altfel identitatea Sa terestră (cf. Matei 1; Luca 1).

Genealogiile pe care le întâlnim frecvent în Vechiul Testament nu au doar rolul de a indica arborele genealogic al unei persoane, ele exprimă totodată identitatea unui grup uman și legătura sa cu celelalte neamuri sau triburi.

Acesta este și motivul pentru care cei prezenți în sinagoga din Nazaret au fost uimiți interpretarea dată de Iisus textului biblic pe care l-a citit. Ei au remarcat că Iisus a ieșit din rolul și cadrul social atribuit Lui și rudelor Sale. El încălca acordul ce guvernează prerogativele și ierarhiile din interiorul grupului. Doar astfel putem înțelege de ce Iisus concluzionează misiunea Sa la Nazaret cu proverbul: „Nu este proroc disprețuit, decât în patria sa și între rudele sale și în casa sa” (Marcu 6,4).

Prin aceasta El declară că se eliberează de controlul social al epocii (patria, rudele, casa) și anunță identitatea Sa. Citite în acest context, pasajele referitoare la „frații” lui Iisus Domnului ni se descoperă cu un sens nou ce completează, așadar, interpretarea tradițională a Bisericii.

Este interesant faptul că deși în Noul Testament Psalmul 68 est citat destul de des (cel puțin de 18 ori), nu se întâlnește nici o referință la versetul 10: „Înstrăinat am fost de frații mei și străin fiilor maicii mele”.

Acest pasaj ar fi integrat perfect textul de la Matei 12,46-50, o Evanghelie ce conține aproximativ 60 de trimiteri la profețiile mesianice și aproximativ 40 de citate din Vechiul Testament. Oare să-l fi evitat Evanghelistul Matei în mod deliberat din cauza frazei „fiilor maicii mele”? (Traducere și adaptare din limba franceză: Pr. Cezar Țăbârnă)

Despre “frații” și rudele lui Iisus Hristos în paginile Sfintei Scripturi

În paginile Sfintei Scripturi vedem că din grupul de ucenici ai Mântuitorului Hristos au făcut parte și rude ale Sale provenite din familia Preasfintei Fecioare Maria sau a dreptului Iosif.

Acest lucru este confirmat de mărturia iudeilor care aminteau despre rudele Domnului, dar și de începutul Bisericii creștine, când unele rude după trup ale Domnului au avut un rol important în vestirea Evangheliei.

Prezența rudelor Mântuitorului Iisus Hristos în Biserică a fost dezbătută pe larg în spațiul protestant și nu a preocupat teologia răsăriteană prea mult.

De aceea s-au făcut și unele speculații în ceea ce privește rolul rudelor după trup ale Domnului.

Unii au spus că în Biserica primară importanța și locul rudelor după trup ale Domnului Iisus Hristos au fost subminate de instituția Apostolilor și apoi de Pavel și ucenicii săi. Biserica însă a recunoscut contribuția acestor persoane care au vestit Evanghelia, care au ocupat unele scaune episcopale și care au fost cinstite cu aureola sfințeniei. Rudele după trup ale Domnului provin din cele două familii, a Născătoarei de Dumnezeu și familia dreptului Iosif, care a fost logodnicul Fecioarei Maria.

Importanța celor două familii stă în faptul că se trăgeau din David, regele evreilor. O condiție a mesianității Mântuitorului era înrudirea directă cu strămoșul David, înrudire care se realiza prin sânge prin familia Născătoarei de Dumnezeu și prin adopție prin familia dreptului Iosif.

Despre Dreptii Ioachim și Ana

Dreptul Ioachim a făcut parte din seminția lui Iuda, trăgându-și neamul din casa regelui David în acest chip: Natan, fiul lui David, a născut pe Levi, Levi a născut pe Mehie și pe Pamfir, Pamfir a născut pe Varpafir, iar Varpafir a născut pe Ioachim, tatăl Fecioarei Maria. Ioachim a moștenit toate purtările bune ale strămoșilor săi, era blând la chip și credincios, așteptând făgăduința lui Dumnezeu. Ioachim trăia în Nazaretul Galileii.

Când a fost vremea căsătoriei, a luat-o de soție pe Ana din seminția lui Levi și din neamul lui Aaron. Ana făcea parte din neamul preotesc al evreilor și astfel Dumnezeu a lucrat ca în persoana Fecioarei Maria să se întâlnească vocația regală a lui David și slujirea sacerdotală a lui Aaron, arătând că Mântuitorul Iisus Hristos a fost în același timp și rege, și preot. Ana era fiica preotului Mathan care a slujit la templul evreiesc în timpul împăraților Cleopatra și Casopar ai perșilor, mai înainte de regele Irod cel Mare. Mathan era căsătorit cu Maria din seminția lui Iuda din Betleem. Mathan și Maria au avut trei fiice, pe Maria, pe Sovia și pe Ana. Fiica cea mare a lui Mathan, Maria, s-a căsătorit în Betleem și a născut o fiică căreia i-au pus numele Salomeea. Salomeea s-a căsătorit cu Zevedeu și a avut doi fii, Iacob și Ioan, care au fost chemați de Mântuitorul. Aceștia sunt Apostolii Iacob și Ioan, numiți în Sfânta Scriptură "voanerges", adică "fiii tunetului". Salomeea a făcut parte din grupul femeilor mironosițe care l-au urmat pe Mântuitorul Iisus Hristos.

A doua fiică a lui Mathan, și sora Sfintei Ana, s-a căsătorit tot în Betleem și a născut pe Elisabeta. Elisabeta s-a căsătorit cu Zaharia preotul și au dobândit la bătrânețe pe Sfântul Ioan Botezătorul. Sfânta Ana s-a căsătorit și ea cu Ioachim și au avut-o pe Fecioara Maria, care l-a născut pe Mântuitorul Iisus Hristos.

Domnul Iisus Hristos și Botezătorul Ioan au fost verișori și, cunoscând relația foarte apropiată care era între Elisabeta și Maria, este foarte probabil ca cei doi să se fi cunoscut din copilărie. Există chiar unele mărturii creștine despre copilăria Mântuitorului și a Sfântului Ioan. Pe linia familiei Fecioarei Maria, vedem că Mântuitorul Iisus Hristos a fost înrudit cu Sfântul Ioan Botezătorul și chiar cu Sfinții Apostoli Iacob și Ioan.

Rudele din partea familiei dreptului Iosif

Conform unor tradiții, dreptul Iosif a mai avut o căsătorie anterioară logodnei cu Fecioara Maria. Iosif a fost căsătorit cu Salomeea, fiica lui Agheu, frate cu dreptul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul. Prin această căsătorie, Iosif era rudă cu familia Botezătorului Ioan și, prin urmare, și cu Fecioara Maria, care era verișoară cu Elisabeta.

Acest lucru arată că logodna dintre Iosif și Fecioara Maria a fost un aranjament familial prin care Fecioara Maria, lipsită de protecția părinților, care erau morți, trebuia să fie ocrotită de o rudă mult mai în vârstă. Casa lui Iosif nu era pustie, el având mai mulți copii din prima căsătorie cu Salomeea. Iosif a avut patru fii, Iacov, Simion, Iuda și Iosi, care au fost ucenici ai Mântuitorului, dar și trei fiice, Estir, Maria și Salomeea, care au făcut parte din grupul femeilor mironosițe.

Acest lucru arată că Mântuitorul a trăit și a crescut înconjurat de frații și surorile sale vitrege. Acest lucru este demonstrat și de mărturia biblică unde iudeii mărturiseau: "Nu este Acesta feciorul lui Iosif, teslarul? Oare nu se numește mama Lui Maria și frații Lui Iacob, Simon, Iuda și Iosi? Și surorile lui nu sunt toate trei la noi?" (Marcu 6, 3). Coincidența de nume între Salomeea, fiica lui Iosif, și Salomeea, soția lui Zevedeu, a făcut ca cele două persoane să se identifice, de aceea, în unele tradiții, Apostolii Ioan și Iacob sunt înrudiți cu dreptul Iosif, fiind considerați nepoții acestuia.

Sfântul Apostol Iacov, ruda Domnului

Acesta nu trebuie identificat cu Sfântul Apostol Iacov, fratele Apostolului Ioan și fiul lui Zevedeu. Iacov, ruda Domnului, a fost foarte apropiat de dreptul Iosif, tatăl său, și de Fecioara Maria, unele tradiții spunând că el a plecat în Egipt împreună cu familia sfântă și Pruncul Iisus din cauza mâniei regelui Irod. Iacov a fost foarte respectat, chiar dacă nu a făcut parte din grupul celor 12 Apostoli.

În Cartea Faptele Apostolilor, la capitolul 15, vedem că Iacob a condus Sinodul Apostolic de la Ierusalim atunci când s-au luat hotărâri importante în ceea ce privește primirea în Biserică a păgânilor. Iacov era și episcopul Ierusalimului și din această postură a condus Sinodul Apostolic.

Iacov a alcătuit și o Sfântă Liturghie, care a fost transmisă prin viu grai, fiind considerată prima Liturghie a Bisericii creștine. Pomenirea lui se face pe 23 octombrie.

Sfântul Apostol Iuda, ruda Domnului

Acesta este numit în Faptele Apostolilor Iuda, iar de Matei și Marcu este numit în Sfânta Evanghelie Tadeu și Levi. Iuda a scris o Epistolă care se regăsește în Sfânta Scriptură, și tradiția spune că a fost trimis de Mântuitorul la regele armenilor Abgar pentru a-l vindeca. Iuda a vestit Evanghelia în Mesopotamia, în Edessa și Arara, iar acolo a fost omorât de păgâni, fiind străpuns cu o sulică. Pomenirea lui se face pe 19 iunie.

Despre Sfântul Simeon, ruda Domnului

Acesta a urmat în scaunul Ierusalimului după fratele său Iacob. A făcut parte din grupul celor 70 de ucenici ai Domnului. Fiind martorul distrugerii Ierusalimului în anul 70 de către Tit, fiul împăratului roman Vespasian, nu a părăsit cetatea sfântă, ci a reorganizat comunitatea creștină de aici. Sfântul Simeon este prăznuit pe 27 aprilie.

Câteva aprecieri și considerații la adresa cărții „Iisus din Nazaret: narațiunile copilăriei”

În cartea „Iisus din Nazaret: narațiunile copilăriei”, care face parte dintr-o trilogie, Suveranul Pontif – Papa Benedict al XVI – lea scrie că la scena nașterii Mântuitorului nu a luat parte niciun animal și că îngerii nu au cântat păstorilor, contrar tradiției creștine.

În cartea publicată de curând, Papa Benedict al XVI-lea încearcă să dezlege unele mistere și să combată unele mituri legate de venirea pe Pământ a Mântuitorului.

Astfel, Papa susține că Steaua de la Betleem a fost o supernovă, aceea despre care astronomul german Johanes Kepler a spus că a apărut în jurul anilor 7 sau 6 î.d.Hr.

Tot atunci ar fi venit și Mântuitorul pe Pământ, în lumea muritorilor, potrivit astronomului Papei.

Suveranul Pontif mai spune că Nașterea lui Iisus este o realitate. El mai spune că este posibil ca Fiul lui Dumnezeu să nu se fi născut în Betleem, ci poate în Nazaret și că la nașterea lui nu au fost prezenți nici vite, nici măgari, animalele acestea apărând doar în legendele despre Nașterea Domnului.

De altfel, Suveranul Pontif afirmă chiar că tradiția cântatului colindelor de Crăciun provine dintr-o eroare, întrucât îngerii nu le-au cântat păstorilor. „Conform evangheliștilor, îngerii au ‘vorbit’ păstorilor, dar creștinii au subînțeles că îngerii ar fi cântat”, scrie Papa.

De asemenea, Papa spune și că Fecioara Maria a fost, într-adevăr fecioară, atunci când l-a născut. "Este adevărat că Iisus Hristos este unicul fiu al lui Dumnezeu și că a fost conceput din Duhul Sfânt și născut de Fecioara Maria. Răspunsul, fără nicio rezervă, este DA!", susține cu tărie Suveranul Pontif. (Cf. http://www.dcnews.ro/mitul-despre-nasterea-lui-iisus-demontat-de-papa-benedict_252098.html#sthash.xa89raRh.dpuf).

Dr. Stelian Gomboș

<https://steliangombos.wordpress.com/>